

ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД міста КИЄВА

01030, м.Київ, вул.Б.Хмельницького,44-Б тел.216-65-72

РІШЕННЯ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

№38/703

10.02.2004 р.

За позовом Благодійного фонду "Екоправо - Львів"
До Міністерства охорони навколишнього природного середовища України
Про визнання недійсним висновку державної екологічної експертизи №105 від 10.08.03р.

Суддя Власов Ю.Л.

Представники:

Від позивача Мелень ОМ. за дорученням (довіреність №1417 від 01.12.03р.)
Від відповідача Каленіченко Л.Г. за дорученням (довіреність №11122/12-9 від 26.11.03р.); Мамула А.М. за дорученням (довіреність №599/12-9 від 23.01.04р.)
Інша особа Калиновський С.В. - начальник управління екологічного аудиту експертизи та страхування Відповідача

ОБСТАВИНИ СПРАВИ:

Позивач звернувся до суду з позовною заявою до Відповідача про визнання недійсним висновку державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" від 10.07.2003р. №105.

Свої позовні вимоги Позивач обґрунтовує наступним. Позивач є міжнародною громадською екологічною організацією, метою якої є надання допомоги у захисті екологічних прав фізичним та юридичним особам, сприяння розвитку природоохоронної справи та розвитку екологічної освіти, науки та культури. Одним з основних напрямків діяльності фонду є сприяння охороні і збереженню природної та культурної спадщини, сприяння розвитку природно-заповідного фонду та природоохоронної справи.

10.07.2003р. Міністерством екології та природних ресурсів України був затверджений висновок державної екологічної експертизи щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти" №105. Цим висновком Міністерство екології та природних ресурсів України затвердило наукову еколоґо-експертну оцінку щодо доопрацьованого ТЕО, підготовлену Київським національним університетом ім. Т.Шевченка як висновок державної екологічної експертизи щодо ТЕО інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти.

Будівництво суднового ходу Дунай-Чорне море через гирло Бистре, що визнане у звіті про науково-дослідну роботу Київського національного університету ім. Т.Шевченка як найбільш оптимальне, планується здійснити через територію об'єкта природно-заповідного фонду - Дунайського біосферного заповідника, який є унікальним природним комплексом у

дельті Дунаю, створеним з метою збереження у природному стані рідкісних видів флори і фауни, що занесені до Червоної книги України та до Європейського червоного списку. Гирло Бистре знаходиться у заповідній зоні заповідника як територія призначена для збереження і відновлення найбільш цінних природних та мінімально порушених антропогенними факторами природних комплексів, генофонду рослинного і тваринного світу. Реалізація вказаного будівництва каналу через територію ДБЗ призведе до фрагментації заповідної зони заповідника на дві частини та до втрати різноманіття флори і фауни, яке там існує на сьогодні.

Вказаний спірний висновок державної екологічної експертизи є незаконним і підлягає визнанню недійсним, оскільки прийнятий Міністерством екології та природних ресурсів України з порушенням прав Позивача як громадської екологічної організації на участь у проведенні екологічної експертизи, не відповідає принципам охорони навколишнього природного середовища та порушує вимоги чинного законодавства України про проведення державної екологічної експертизи.

Закон України „Про екологічну експертизу”¹ визначає, що одним з основних принципів екологічної експертизи є врахування громадської думки та гласність екологічної експертизи. Підготовка самих висновків екологічної експертизи здійснюється з урахуванням громадської думки. Участь громадськості в проведенні екологічної експертизи має на меті об'єктивне та всебічне дослідження об'єкта експертизи, а також виключення виникнення в майбутньому конфліктів між громадськістю, на яку буде мати негативний вплив реалізація об'єкта експертизи, та органом, що проводив експертизу. Основною передумовою для надання громадськості можливості взяти участь в проведенні екологічної експертизи є наявність своєчасної, адекватної інформації щодо об'єкта експертизи, конкретних шляхів та можливостей громадськості висловити свої пропозиції, зауваження, коментарі. З цією метою законодавець передбачив обов'язок публікації заяви про екологічні наслідки діяльності перед початком проведення екологічної експертизи. Проте Міністерство екології та природних ресурсів України під час проведення екологічної експертизи ТЕО інвестицій суднового ходу Дунай-Чорне море порушив право Позивача на участь в проведенні екологічної експертизи та необгрунтовано відмовив Позивачу у доступі до інформації, чим порушив ст.6 Конвенції про доступ до інформації, ст.9 Закону України „Про інформацію” та ст.21 Закону України „Про охорону навколишнього природного середовища”. Отже, Міністерство екології та природних ресурсів України не забезпечило належне інформування громадськості та можливість для участі в процесі проведення державної екологічної експертизи, чим створило перешкоди для участі громадськості, а тому будь-яка громадська організація, в тому числі і Позивач, має право заявити про порушення свого права на участь в проведенні державної екологічної експертизи ТЕО інвестицій створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море.

Згідно з п.1 ст.45 Закону України „Про екологічну експертизу” висновки державної екологічної експертизи можуть бути визнані недійсними в судовому порядку у разі порушення вимог законодавства про проведення державної екологічної експертизи. Міністерством екології та природних ресурсів України під час проведення державної екологічної експертизи ТЕО інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море” були порушені норми законодавства України про проведення державної екологічної експертизи, а саме ст.34 Закону України „Про екологічну експертизу” в частині оголошення перед проведенням експертизи заяви про екологічні наслідки діяльності; ст.35 Закону України „Про екологічну експертизу” в частині невідповідності вимогам законодавства тексту заяви про екологічні наслідки діяльності; ч.2 ст. 10 Закону України „Про екологічну експертизу” частині не повідомлення через засоби масової інформації про висновки проведення державної екологічної експертизи.

Крім того, вказаний спірний висновок ґрунтується на недостовірних даних стосовно земельної ділянки, на якій планується здійснювати будівництво каналу. зазначається, що 2541 га земель під протоками та внутрішніми водоймами належать до земель запасу, що не надані у власність та користування на території Вилківської міської ради. Проте гирло Бистре, де рекомендовано здійснювати будівництво, входить до складу проток та

внутрішніх водойм заповідника та знаходиться на сьогоднішній час в постійному користуванні Дунайського біосферного заповідника на основі державного акту на право постійного користування землею П-ОД №001676, виданого Кілійською районною радою 02.02.00р.

Спірний висновок державної екологічної експертизи не містить чіткої та ясної оцінки, а в більшій мірі містить рекомендації щодо можливості зміни зонування Дунайського біосферного заповідника, що взагалі не було об'єктом екологічної експертизи. При прийнятті спірного висновку Міністерством екології та природних ресурсів України було порушено ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу” та положення Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, що призвело до прийняття незаконного та необгрунтованого висновку. Міністерством екології та природних ресурсів України також було порушено ст.5 Закону України „Про екологічну експертизу”, оскільки під час проведення експертизи не було встановлено відповідність об'єкту експертизи вимогам екологічного законодавства.

При прийнятті спірного висновку було порушено принципи охорони навколишнього середовища, що згідно з ч.2 ст.45 Закону України „Про екологічну експертизу”¹ є підставою для визнання висновків державної екологічної експертизи недійсними. Прийняття Міністерством екології та природних ресурсів України позитивного висновку експертизи суперечить принципу збереження просторової та видової різноманітності і цілісності об'єкту природно-заповідного фонду. В процесі екологічної експертизи були порушені вимоги п.6 ст.15 Закону України „Про екологічну експертизу”, ст.8 Закону України „Про природно-заповідний фонд України”, яка передбачає додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час проведення екологічних експертиз. Не дотримані вимоги ст.7, 9, 16, 18 Закону України „Про природно-заповідний фонд України”. Порушені вимоги щодо охорони об'єктів Червоної книги України, передбачені Законом України „Про Червону книгу України”, а саме заборона знищення чи пошкодження об'єктів Червоної книги України, заподіяння шкоди середовищу їх перебування, погіршення середовища перебування (зростання) видів тваринного та рослинного світу, занесених до Червоної книги України. В матеріалах ОВНС та у висновку експертизи відсутні відомості про мінімізацію екологічних наслідків від проходження суден по каналу, відсутня оцінка впливу берегоукріплень та інших гідрологічних споруд на навколишнє середовище.

Вищенаведене свідчить про порушення вимог чинного законодавства України про проведення державної екологічної експертизи, недотримання вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки та порушення прав учасників еколого-експертного процесу, у зв'язку з чим Позивач просить суд визнати висновок державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко - економічного об'єкту інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти” від 10.07.2003р. №105 недійсним.

Відповідач у поданому суду відзиві та поясненнях позовні вимоги Позивача не визнав, пояснюючи тим, що спірний висновок державної екологічної експертизи є правомірним та ґрунтується на достовірних даних. Всі передбачені ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу” частини у висновку експертизи наявні, але застосовувати вимоги цієї статті до державної екологічної експертизи неправомірно, оскільки ст.43 цього Закону регулює зміст висновків інших екологічних експертиз. Вимоги до змісту висновків державної екологічної експертизи передбачені у ст.39 Закону України „Про екологічну експертизу”.

Спірний висновок є саме висновком державної екологічної експертизи, що підтверджується назвою спірного висновку та абз.4 цього висновку, в якому зазначено, що Міністерства екології та природних ресурсів України затверджує наукову еколого-експертну оцінку ТЕО, підготовлену Київським університетом, як висновок висновок державної екологічної експертизи щодо ІБО інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти”. Пріоритетним державна екологічна експертиза визначила

варіант „Рукав Бистрий”, але за умов врахування пропозицій наведених у висновках та проведення зонування території.

Проведення державної екологічної експертизи було здійснено 10.07.03р., а заява про екологічні наслідки діяльності опублікована 03.07.03р., тобто вимоги ст.34 Закону України „Про екологічну експертизу” не були порушені. В опублікованій заяві про екологічні наслідки міститься уся необхідна інформація, а тому відсутнє порушення ст.35 вказаного Закону. Відсутні порушення п.2 ст. 10 зазначеного Закону, оскільки ця стаття містить вимоги про повідомлення висновків при завершенні екологічної експертизи. В даному випадку була проведена державна екологічна експертиза, а тому вимоги зазначеної статті до її висновків не застосовуються.

У листі від 18.06.03р. Міністерство екології та природних ресурсів України не відмовляло Позивачу в отриманні інформації. Цим листом останньому пояснювався правовий статус запитаних ним відомостей та порядок звернення щодо проведення громадської експертизи. Додатково Позивачу повідомлялось, що матеріали доопрацьованого ТЕО спорудження глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море, підготовленої Київським національним університетом ім. Т.Шевченка за завданням Міністерства екології та природних ресурсів України, очікувалось наприкінці червня 2003 року. Посилання ж на ст. 13 Закону України „Про природно-заповідний фонд України” є безпідставним та таким, що не стосуються порядку проведення державної екологічної експертизи. При проведенні екологічної експертизи правовий статус земельної ділянки не відіграє ніякої вирішальної ролі. При цьому у висновках експертизи було зазначено про необхідність врегулювання питання, пов'язаного з правовим статусом землі. Висвітлення питань, пов'язаних з даною експертизою, здійснювалось не тільки при опублікуванні заяви про екологічні наслідки, а і на телебаченні, проводився розгляд на робочому семінарі міжнародних експертів що свідчить про те, що громадськість мала широку можливість у вирішенні зазначеного питання.

За вказаних обставин Відповідач вважає, що вимоги Позивача є необґрунтованими та просить суд відмовити Позивачу у задоволенні позовних вимог.

Ухвалою від 04.11.03р. провадження у справі було порушено, позовна заява прийнята до розгляду, розгляд справи був призначений на 02.12.03р. о 10 год. 40 хв.

Ухвалою від 02.12.03р. розгляд справи був відкладений на 16.12.03р. о 15 год. 20 хв. у зв'язку з неподанням сторонами усіх витребуваних судом доказів та необхідністю витребування нових доказів по справі.

У судовому засіданні 16.12.03р. була оголошена перерва до 23.12.03р. о 14 год. 00 хв.

Ухвалою Голови Господарського суду міста Києва від 23.12.03р. строк вирішення спору був продовжений на один місяць.

Ухвалою від 23.12.03р. розгляд справи був відкладений на 27.01.04р. о 14 год. 00 хв. у зв'язку з неявкою у судові засідання представника Відповідача та необхідністю витребування нових доказів по справі.

Ухвалою від 27.01.04р. за клопотанням сторін було продовжено строк вирішення спору. У судовому засіданні 27.01.04р. була оголошена перерва до 10.02.04р. о 11 год. 10 хв.

Судом заслухані пояснення сторін, досліджені надані суду докази та матеріали. В результаті дослідження наданих суду доказів та матеріалів, слухання сторін суд

ВСТАНОВИВ:

Відповідно до п. 1.1. Статуту Благодійного фонду „Екоправо-Львів”, зареєстрованого Міністерством юстиції України 24.03.99р., Позивач є самоврядною, з міжнародним статутом, на добровільних засадах міжнародною благодійною організацією.

Згідно з п.2.1. вказаного Статуту метою створення і діяльності Позивача є надання допомоги у захисті екологічних прав фізичним і юридичним особам, сприяння розвитку

природоохоронної справи та розвитку екологічної освіти, науки і культури.

Відповідно до п.2.2. зазначеного Статуту основними напрямками діяльності Позивача є: сприяння практичному здійсненню загальнодержавних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, що спрямовані на поліпшення екологічної ситуації та захист прав громадян, подання допомоги особам в реалізації їх прав і законних інтересів; сприяння розвитку еколого-правової науки і освіти, реалізації науково-освітніх програм, подання допомоги вчителям, вченим, студентам, учням; сприяння охороні і збереженню природної та культурної спадщини; сприяння розвитку природно-заповідного фонду та природоохоронної справи.

Згідно з п.2.3. даного Статуту Позивач здійснює таку діяльність, зокрема: надання благодійної правової допомоги (юридичних консультацій та ін.) фізичним та юридичним особам в галузі правової охорони довкілля та здоров'я людей; представлення інтересів фізичних та юридичних осіб в судах у справах, пов'язаних з порушенням екологічного законодавства; проведення незалежних екологічних та еколого-медичних експертиз, оцінки впливу на навколишнє природне середовище; здійснення громадського екологічного контролю, пропаганда еколого-правових знань, екологічного законодавства, здійснення іншої діяльності, яка сприяє досягненню мети Позивача.

Відповідно до п.2.4. вказаного Статуту Позивач з метою здійснення статутної діяльності має право, в тому числі, представляти та захищати свої законні інтереси, законні інтереси своїх членів та інших осіб у державних та громадських органах.

Указом Президента України „Про створення Дунайського біосферного заповідника" від 10.08.98р. №861/98, з метою поліпшення збереження у природному стані унікальних природних комплексів у дельті Дунаю, розвитку міжнародного співробітництва, наукових досліджень та моніторингу довкілля, був створений у Кілійському районі Одеської області на базі природного заповідника "Дунайські плавні" Дунайський біосферний заповідник, підпорядкований Національній академії наук України.

Пунктом 1 вказаного Указу Президента України встановлено площу Дунайського біосферного заповідника у розмірі 46402,9 гектара з акваторією Чорного моря, у тому числі 22662 гектари, що надаються йому в постійне користування як заповідна зона, та 23740,9 гектара, що включаються до його складу без вилучення у землекористувачів (додатки N1 і N2).

Пунктом 3 вказаного Указу Президента України Міністерству охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України постановлено затвердити Положення про Дунайський біосферний заповідник.

Відповідно до п.1.2. Тимчасового положення про Дунайський біосферний заповідник, затвердженого Міністерством охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки України від 09.10.98р., загальна площа Дунайського біосферного заповідника складає 46402,9 гектара з протоками і внутрішніми водоймами та двокілометровою смугою в акваторії Чорного моря, у тому числі 22662 гектари, що надаються йому в постійне користування як заповідна зона, та 23740,9 гектара, що включаються до його складу без вилучення у землекористувачів.

Згідно з розділом 3 вказаного Тимчасового положення в рамках території Дунайського біосферного заповідника виділяється 4 зони з різним режимом охорони та використання природних ресурсів: заповідна зона, зона регульованого заповідного режиму, буферна зона та зона антропогенних ландшафтів.

Відповідно до п.3.1.1. зазначеного Тимчасового положення на території заповідної зони заборонені будь-які дії, що можуть викликати погіршення стану природних комплексів заповідника, у тому числі, проїзд, прохід, перебування сторонніх осіб, будь-які дії, що можуть змінити гідрологічний режим акваторії та його природні комплекси.

10.02.2003р. Дочірнє підприємство Центральної служби, Укрівестекспертизи “міжгалузева служба державної інвестиційної експертизи в агропромисловому комплексі” звернулось до Міністерства екології та природних ресурсів України з листом №52/14 „Про проведення екологічної експертизи”, в якому вказане підприємство повідомило про розгляд ним поданого державним підприємством „Дельта-Лоцман” після доопрацювання ТЕО

інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти". В зв'язку з цим, посилаючись на постанову Кабінету Міністрів України від 11.04.02р. №483 „Про порядок затвердження інвестиційних програм і проектів будівництва та проведення їх комплексної державної експертизи", вказане дочірнє підприємство просить Міністерство екології та природних ресурсів України визначити виконавця державної екологічної експертизи як однієї з складових частин комплексної державної експертизи.

25.03.2003р. Міністерство екології та природних ресурсів України направило Київському національному університету ім. Т. Шевченка лист №2504/22-10, в якому повідомило про здійснення Міністерством екології та природних ресурсів України державної екологічної експертизи щодо ТЕО інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти". Враховуючи специфіку даної роботи та керуючись положеннями ч.4 ст.37 Закону України „Про екологічну експертизу" Міністерство екології та природних ресурсів України просило Київський національний університет ім. Т. Шевченка здійснити попередній експертний розгляд і підготовку еколого-експертної оцінки документації щодо зазначеного ТЕО, залучивши до співпраці Український науковий центр екології моря (м. Одеса) та Український центр менеджменту землі та ресурсів (м. Київ). У цьому ж листі вказано, що наукова еколого-експертна оцінка Київського національного університету ім. Т. Шевченка буде використана Міністерством екології та природних ресурсів України при підготовці висновку державної екологічної експертизи, який буде передано до Укראгроінвестекспертизи для врахування у висновку комплексної державної експертизи щодо ТЕО інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти".

За вказаним листом Міністерства екології та природних ресурсів України авторами О.Кошляковим, Б.Мандриком, О.Ободовським, Т.Кошляковою, В.Дяченко, В. Ткаченко був підготовлений Звіт про науково-дослідну роботу: „Наукова еколого-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти", затверджений проректором із наукової роботи Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

Відповідно до Реферату вказаного Звіту про науково-дослідну роботу результати даної науково-дослідної роботи передані Міністерству екології та природних ресурсів України для підготовки висновку державної екологічної експертизи.

Згідно з п.1,6. Протокольної частини вказаного Звіту про науково-дослідну роботу до виконання робіт по попередньому науковому еколого-експертному розгляду проекту і підготовці пропозицій стосовно висновків екологічної експертизи були залучені О.Є. Кошляков, Б.М. Мандрик, О.Г.Ободовський, В.І. Придатко, ОД. Рябоконтенко.

У Заключній частині вказаного Звіту про науково-дослідну роботу автори цього звіту зробили наступні висновки:

1. За існуючого на даний час зонування Дунайського біосферного заповідника, вплив від реалізації будь-якого з розглянутих варіантів проекту на навколишнє природне середовище не може вважатися припустимим. Проте відсутність на теперішній час науково обґрунтованого зонування території Дунайського біосферного заповідника свідчить про можливість і нагальну необхідність здійснення такого зонування з обов'язковим врахуванням можливого розташування в зоні антропогенних ландшафтів трас глибоководного суднового ходу р. Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти Дунаю.

2. При оцінці впливу від реалізації проекту на навколишнє природне середовище без врахування заповідного статусу території найбільш оптимальним можна вважати реалізацію варіанту „Рукав Бистрий" з обов'язковим врахуванням наступних пропозицій на подальших стадіях проектування:

- більше уваги приділити питанням мінімізації екологічних наслідків від проходження суден по трасах суднового ходу. Це пов'язано перш за все із можливим забрудненням річкових і морських вод паливно-мастильними матеріалами, а також змучування води (особливо на перекатних ділянках) „гвинтовими" турбулентними вихорами і, як наслідок, дискретним

зростанням в потоці завислих речовин. Для вказаних питань бажано виконати відповідні розрахунки. Особливо це стосується аварійних ситуацій;

- більше уваги приділити оцінці впливу (з метою його мінімізації) запроектованих берегоукріплень та інших гідротехнічних споруд на трасі суднового ходу на навколишнє середовище взагалі і на руслові процеси та динаміку „річкової” складової надходження наносів на барову ділянку, зокрема. Подібна оцінка виконана лише для робіт, пов'язаних із забором та складуванням ґрунту при розробці вказаних трас. Для вирішення цього питання доцільно застосувати гідроморфологічний аналіз картографічних матеріалів в поєднанні з моделюванням цих процесів;

- необхідно розробити і обґрунтувати конкретні ефективні запобіжні заходи проти негативного впливу на флору і фауну;

- при розробці проекту Дунайського біосферного заповідника (відповідно до Указу Президента України від 10.06.03р. №502/2003) доцільно передбачити відведення до зони антропогенних ландшафтів смуги вздовж обох берегів рукава Бистрого (не менше 100м з кожного берега), достатньої для навігаційного облаштування глибоководного суднового ходу та здійснення гідротехнічних заходів, пов'язаних з експлуатацією суднового ходу. До цієї ж зони має бути віднесена прилегла до гирла рукава Бистрого частина акваторії моря, необхідна для забезпечення маневрування суден перед входом їх до каналу та після виходу з нього.

Таким чином, з чисто екологічної точки зору, без врахування існуючого на даний час статусу розглянутої території, який цілком може бути змінений при розробці проекту організації території Дунайського біосферного заповідника і встановлення його нового зонування, перевага має бути віддана варіанту „Рукав Бистрий”, як такому, реалізація якого пов'язана з меншим негативним впливом на довкілля порівняно з варіантом „Шлюзований канал Соломонів рукав - Жебриянська бухта”.

03.07.2003р. у газеті Одеської обласної ради „Одесские известия” №118 (2692) була опублікована заява про екологічні наслідки створення суднового ходу Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти (стор.5).

10.07.2003р. начальником управління екологічного аудиту, експертизи та страхування був підписаний Висновок №105 державної екологічної експертизи щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти”, затверджений заступником державного секретаря Міністерство екології та природних ресурсів України.

Згідно з абз.3 вказаного Висновку останній базується на науковій еколого-експертній оцінці щодо доопрацьованої документації, виконаній за завданням Міністерство екології та природних ресурсів України, Київським національним університетом ім. Т. Шевченка.

Згідно з абз.4 даного Висновку розглянувши доопрацьовані матеріали ОВНС та наукову еколого-експертну оцінку, підготовлену фахівцями - науковцями університету, з залученням спеціалістів Українського центру менеджменту землі та ресурсів, і враховуючи положення п.2 Указу Президента України „Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 червня 2003 року „Про стан виконання Указу Президента України від 10 серпня 1998 року №861 „Про створення Дунайського біосферного заповідника” та перспективи будівництва судноплавного шляху Дунай-Чорне море” від 10.06.03р. №502/2003, Міністерство екології та природних ресурсів України затвердило наукову еколого-експертну оцінку ТЕО, підготовлену Київським університетом, як висновок державної екологічної експертизи щодо ТЕО інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти який є невід'ємною частиною даного висновку №105.

Відповідно до абз.5 зазначеного Висновку, разом з науковою еколого-експертною оцінкою (на 44 арк), передається до Дочірнього підприємства Центральної служби Укрінвестекспертизи „Украгроінвестекспертиза” для врахування при підготовці висновку комплексної державної експертизи щодо зазначеного ТЕО інвестицій.

12.06.03р. Міністерство екології та природних ресурсів України направило Позивачу

лист №5666/26-11 в якому вказало, що на даний час Київським національним університетом ім. Т. Шевченка виконується науково-експертна оцінка ТЕО спорудження глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море.

18.06.03р. Міністерство екології та природних ресурсів України направило Позивачу лист №5810/22-11, в якому повідомило, що надання до Міністерства екології та природних ресурсів України наукової еколого-експертної оцінки щодо матеріалів доопрацьованого ТЕО спорудження глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море, підготовленої Київським національним університетом ім. Т. Шевченка за завданням Міністерства екології та природних ресурсів України, очікується в кінці червня поточного року.

Пунктом 1 Указу Президента України „Про заходи щодо підвищення ефективності державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів" від 15.09.03р. №1039/2003 (опублікований в газеті Урядовий кур'єр, 24.09.2003) постановлено реорганізувати Міністерство екології та природних ресурсів України в Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та Державний комітет природних ресурсів України.

Пунктом 2 цього Указу Президента України встановлено, що Міністерство охорони навколишнього природного середовища України є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища, екологічної безпеки, а також гідрометеорологічної діяльності.

Спів по справі виник з причин того, що Позивач вважає, що спірний висновок державної екологічної експертизи є незаконним і підлягає визнанню недійсним, оскільки прийнятий Відповідачем з порушенням прав Позивача, не відповідає принципам охорони навколишнього природного середовища та порушує вимоги чинного законодавства України про проведення державної екологічної експертизи, а Відповідач проти цього заперечує.

Оцінюючи подані сторонами докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді в судовому засіданні всіх обставин справи в їх сукупності, та враховуючи, що кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, суд вважає, що позовні вимоги Позивача підлягають задоволенню з наступних підстав.

Відповідно до ст.2 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, громадськість означає одну або більше фізичну чи юридичну особу, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою; зацікавлена громадськість означає громадськість, на яку справляє або може справити вплив процес прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, або яка має зацікавленість в цьому процесі; для цілей даного визначення недержавні організації, які сприяють охороні навколишнього середовища та відповідають вимогам національного законодавства, вважаються такими, що мають зацікавленість.

Згідно з ст.9 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, кожна із Сторін в рамках свого національного законодавства гарантує кожній особі, яка вважає, що її запит з отримання інформації відповідно до умов ст.4 було проігноровано, неправомірно відхилено частково чи повністю, неадекватно задоволено, або підхід до розгляду такого запиту не відповідав положенням зазначеної статті, доступ до процедури розгляду прийнятого рішення в суді або іншому незалежному та неупередженому органі, заснованому згідно із законом.

Відповідно до ст.25 Закону України „Про екологічну експертизу” компетенція статутних органів об'єднань громадян та інших громадських формувань у галузі екологічної експертизи

визначається їх статутними документами відповідно до законодавства України.

Згідно з ч.3 ст. 11 Закону України „Про екологічну експертизу" підготовка висновків екологічної експертизи і прийняття рішень щодо подальшої реалізації (використання, застосування, експлуатації тощо) об'єкта екологічної експертизи здійснюються з урахуванням громадської думки.

Відповідно до ч. 1 ст.44 Закону України „Про екологічну експертизу" юридичні особи, заінтересовані в спростуванні висновків державної екологічної експертизи або їх окремих положень мають право звернутися до суду.

Як встановлено судом Позивач є самоврядною, міжнародною благодійною організацією, метою діяльності якого являється надання допомоги у захисті екологічних прав фізичним і юридичним особам, сприяння розвитку природоохоронної справи, а одними з основних напрямів діяльності - захист екологічних прав громадян, подання допомоги особам в реалізації їх прав і законних інтересів, сприяння охороні і збереженню природної та культурної спадщини, сприяння розвитку природно-заповідного фонду та природоохоронної справи.

Як встановлено судом Позивач здійснює діяльність з надання благодійної правової допомоги в галузі правової охорони довкілля та здоров'я людей, представлення інтересів фізичних та юридичних осіб в судах у справах, пов'язаних з порушенням екологічного законодавства, проведення незалежних екологічних та еколого-медичних експертиз, оцінки впливу на навколишнє природне середовище, здійснення громадського екологічного контролю та має право представляти та захищати свої законні інтереси, законні інтереси своїх членів та інших осіб у державних та громадських органах.

Враховуючи наведені правові норми та встановлені обставини суд дійшов висновку, що Позивач є зацікавленою юридичною особою та має право звернутись до господарського суду з позовом про визнання недійсним спірного висновку Відповідача, який на її думку не відповідає вимогам Закону України „Про екологічну експертизу" та іншим правовим актам екологічного законодавства України.

Відповідно до ч.1 ст.44 Закону України „Про екологічну експертизу" юридичні особи, заінтересовані в спростуванні висновків державної екологічної експертизи або їх окремих положень, подають обґрунтовану заяву до відповідних Рад, органів державної виконавчої влади, державної екологічної експертизи та інших органів, які приймали рішення про проведення такої експертизи. В разі відмови у розгляді заяви вони мають право звернутися до суду.

Згідно з ч.2 ст. 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Відповідно до рішення Конституційного суду України від 09.07.02р. №15-рп/2002, положення ч.2 ст. 124 Конституції України щодо поширення юрисдикції судів на всі правовідносини, що виникають у державі необхідно розуміти так, що право особи на звернення до суду за вирішенням спору не може бути обмежене законом, іншими нормативно-правовими актами.

Таким чином суд вважає, що Позивач вправі на власний розсуд визначитись чи оскаржувати спірний висновок державної екологічної експертизи до Відповідача або звернутись до господарського суду з позовом про визнання цього висновку недійсним. Дана точка зору підтверджується також п.8 постанови Верховного суду України №9 від 01.11.96р. та п.3 роз'яснення Вищого господарського суду України №02-5/744 від 27.06.01р.

Відповідно до ст. 1 Закону України „Про екологічну експертизу" екологічна експертиза в Україні це вид науково-практичної діяльності спеціально уповноважених державних органів, еколого-експертних формувань та об'єднань громадян, що ґрунтується на міжгалузевому екологічному дослідженні, аналізі та оцінці передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища, і спрямована на підготовку висновків про, відповідність запланованої

чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки.

Згідно з ст.3 Закону України „Про екологічну експертизу” метою екологічної експертизи є запобігання негативному впливу антропогенної діяльності на стан навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, захисту екологічних прав та інтересів громадян і держави.

Відповідно до ст.6 Закону України „Про екологічну експертизу” одним з основних принципів екологічної експертизи є гарантування безпечного для життя та здоров'я людей навколишнього природного середовища.

Згідно з ст.27 Закону України „Про екологічну експертизу” експертом екологічної експертизи може бути спеціаліст, який має вищу освіту, відповідну спеціальність, кваліфікацію і професійні знання, володіє навичками аналізу експертної інформації і методикою еколого-експертної оцінки, а також має практичний досвід у відповідній галузі не менше трьох років.

Статтями 28-29 Закону України „Про екологічну експертизу” визначені права експерта екологічної експертизи та гарантії його незалежності.

Відповідно до ст.50 Закону України „Про екологічну експертизу” порушеннями в галузі екологічної експертизи є порушення встановленого законодавством порядку проведення екологічної експертизи, здійснення екологічної експертизи неправоздатними підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян та іншими формуваннями. Особи, винні в порушенні законодавства в галузі екологічної експертизи, притягаються до дисциплінарної, цивільної чи кримінальної відповідальності.

З наведених правових норм вбачається, що головним призначенням і метою екологічної експертизи є відповідність людської діяльності вимогам екологічного законодавства, забезпечення екологічної безпеки та раціональне використання і відтворення природних ресурсів, для чого законодавець встановив проведення екологічної експертизи уповноваженими експертами, які повинні відповідати кваліфікаційним вимогам, мають комплекс прав і гарантій незалежності та несуть відповідальність за свої дії та їх наслідки.

Відповідно до ч. 1 ст. 12 Закону України „Про екологічну експертизу” в Україні здійснюються державна, громадська та інші екологічні експертизи.

Згідно з ч.1 ст.13 Закону України „Про екологічну експертизу” державна екологічна експертиза організується і проводиться еколого-експертними підрозділами, спеціалізованими установами, організаціями або спеціально створюваними комісіями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органів на місцях із залученням інших органів державної виконавчої влади. До проведення державної екологічної експертизи можуть у встановленому порядку залучатись фахівці інших установ, організацій і підприємств.

Відповідно до п.4 ст.37 Закону України „Про екологічну експертизу” державна екологічна експертиза проводиться зокрема шляхом залучення на договірних засадах інших спеціалізованих організацій для попереднього експертного розгляду та підготовки відповідних пропозицій.

Згідно з п.2.1. Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 07.06.1995р. N55 державна екологічна експертиза може проводитись: 1) безпосередньо еколого-експертними підрозділами Мінекобезпеки України і його органів на місцях з урахуванням і на основі представлених за їх завданнями робочих матеріалів попередньої оцінки відповідної проектної документації чи проектів висновків державної екологічної експертизи, підготовлених науковими центрами цього Міністерства, іншими науковими, проектно-розвідувальними спеціалізованими творчими колективами, групами, фірмами; 2) спеціалізованими, установами та організаціями Мінекобезпеки України - Українським науковим центром охорони вод, Українським науковим центром екології моря,

Міжвідомчим екологічним центром, а також тими, що працюють на замовлення Міністерства - Українським науковим центром технічної екології та іншими – за офіційними дорученнями Мінекобезпеки чи його місцевих органів, які повинні затверджувати підготовлені ними висновки, як висновки державної екологічної експертизи; 3) спеціально створюваними комісіями Мінекобезпеки України і його органів на місцях із залученням представників органів державної виконавчої влади, спеціалістів науково-дослідних, проектно-конструкторських, інших установ та організацій, вищих навчальних закладів, громадськості, експертів міжнародних організацій; 4) самостійно, еколога-експертними підрозділами Мінекобезпеки України та його органів на місцях, без попередньої оцінки іншими організаціями, створення комісій і залучення представників інших установ і закладів. Вибір конкретного шляху проведення державної екологічної експертизи у кожному конкретному випадку здійснюється керівництвом еколога-експертних підрозділів Мінекобезпеки України.

Згідно з п.3.4. вказаної Інструкції завдання еколога-експертних підрозділів Мінекобезпеки України і його органів на місцях іншим організаціям на підготовку робочих матеріалів попередньої оцінки проектної документації або на підготовку безпосередньо проектів висновків державної екологічної експертизи оформляються в письмовій формі у вигляді офіційних листів, які підписуються керівниками Мінекобезпеки України або його органів на місцях і визначають конкретні умови виконання відповідної роботи.

Як встановлено судом державну екологічну експертизу, за результатами якої був прийнятий спірний висновок, Міністерство екології та природних ресурсів України вирішило проводити безпосередньо своїми еколога-експертними підрозділами на основі представлених за їх завданнями робочих матеріалів попередньої оцінки відповідної проектної документації, підготовлених Київським національним університетом ім. Т. Шевченка.

Як встановлено судом з цією метою Міністерство екології та природних ресурсів України направило Київському національному університету ім. Т. Шевченка лист з проханням здійснити попередній експертний розгляд і підготовку еколога-експертної оцінки документації щодо ТЕО інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" для її використання при підготовці Міністерством екології та природних ресурсів України висновку державної екологічної експертизи.

Як встановлено судом на виконання вказаного листа працівниками Київського національного університету ім. Т. Шевченка був підготовлений звіт про науково-дослідну роботу: „Наукова еколога-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" .

З наведених правових норм та вказаних обставин справи вбачається, що підготовлений працівниками Київського національного університету ім. Т. Шевченка Звіт про науково-дослідну роботу: „Наукова еколога-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" не є висновком чи проектом висновку державної екологічної експертизи, а являється попередньою оцінкою проектної документації (науково-дослідною роботою).

Автори, які проводили науково-дослідну роботу та готували вказаний звіт про цю роботу не являються експертами державної екологічної експертизи, оскільки не були уповноважені на проведення державної екологічної експертизи Міністерством екології та природних ресурсів України (завдання обмежувалось лише здійсненням попередньої оцінки відповідної проектної документації). Даний висновок підтверджується також самим Звітом про науково-дослідну роботу: „Наукова еколога-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти", в якому особи, що його готували вказані як автори науково-дослідної роботи, а не як експерти державної екологічної експертизи, а також листом Київського національного університету ім. Т. Шевченка від 08.09.03р. №013/715, в якому чітко зазначено, що доручення Міністерства екології та природних ресурсів України обмежувалось наданням наукової еколога-експертної оцінки техніко-економічного обґрунтування інвестицій, а не проведення державної екологічної експертизи.

Відповідно до ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу” висновки екологічної експертизи складаються з вступної, констатуючої та заключної частин. У вступній частині містяться дані про орган, що проводив екологічну експертизу, склад експертів, час проведення, найменування об'єкта екологічної експертизи, його кількісні та якісні показники, відомості про виконавців і замовників екологічної експертизи та про орган, який приймає рішення щодо реалізації об'єкта екологічної експертизи.

Як встановлено судом висновок державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти” від 10.07.2003р. №105 не містить даних про склад експертів, що проводили державну екологічну експертизу. Даний висновок лише затверджує як висновок державної екологічної експертизи Звіт про науково-дослідну роботу: „Наукова еколого-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти”, який також не містить даних про склад експертів, а зазначає лише авторів науково-дослідної праці.

З вищенаведеного вбачається, що експерти державної екологічної експертизи, які екологічним законодавством наділені певними правами і гарантіями незалежності та несуть відповідальність за свої дії та їх наслідки, Міністерства екології та природних ресурсів України не призначались та державну екологічну експертизу за результатами якої був складений висновок №105 від 10.07.03р. не проводили.

За вищевказаних обставин суд вважає, що висновок державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти” від 10.07.2003р. №105 суперечить ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу”.

Згідно з ст.5 Закону України „Про екологічну експертизу” основними завданнями екологічної експертизи є встановлення відповідності об'єктів експертизи вимогам екологічного законодавства, будівельних норм і правил, підготовка об'єктивних, всебічно обґрунтованих висновків екологічної експертизи.

Відповідно до ч.1 ст.39 Закону України „Про екологічну експертизу” висновки державної екологічної експертизи повинні містити оцінку екологічної допустимості і можливості прийняття рішень щодо об'єкта екологічної експертизи та враховувати соціально-економічні наслідки.

Згідно з ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу” висновки екологічної експертизи складаються з вступної (протокольної), констатуючої (описової) та заключної (оціночно-узагальнюючої) частин. У вступній частині містяться дані про орган, що проводив екологічну експертизу, склад експертів, час проведення, найменування об'єкта екологічної експертизи, його кількісні та якісні показники, відомості про виконавців і замовників екологічної експертизи та про орган, який приймає рішення щодо реалізації об'єкта екологічної експертизи. У констатуючій частині подається коротка характеристика видів запланованої чи здійснюваної діяльності, її впливу на стан навколишнього природного середовища, ступеня екологічного ризику відповідних заходів, спрямованих на нейтралізацію і запобігання цьому впливові, забезпечення вимог екологічної безпеки, охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання і відтворення природних ресурсів. У заключній частині містяться узагальнена оцінка об'єкта екологічної експертизи, зауваження і пропозиції щодо вдосконалення обґрунтування його екологічного впливу, висновки щодо схвалення, повернення на доопрацювання чи відхилення його від подальшого еколого-експертного розгляду з посиланням на відповідні нормативні документи та щодо можливості прийняття рішення про подальшу реалізацію об'єкта екологічної експертизи.

Відповідно до ч.1 п.3.13. Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та

ядерної безпеки України від 07.06.1995р. N55, підготовлені висновки державної екологічної експертизи повинні зводитися до трьох можливих варіантів: 1. Документація розроблена в цілому відповідно до вимог природоохоронного законодавства, діючих нормативних документів позитивно оцінюється (погоджується). При потребі погодження може обумовлюватись певними умовами щодо додаткового опрацювання деяких питань, внесення коректив і т. ін., виконання яких не потребує суттєвих доробок, витрат коштів, часу і може бути перевірене еколого-експертними підрозділами в робочому порядку; 2. Документація, що не в повній мірі відповідає вимогам природоохоронного законодавства і діючих нормативних документів (вказуються конкретні причини), повертається (направляється) на доопрацювання. При цьому повинні точно формулюватися позиції, стосовно яких необхідна доробка, суттєве коригування, здійснення додаткових проектних проробок, що по можливості має обґрунтовуватися посиленням на відповідні статті законодавчих актів, пункти і положення державних будівельних норм, інших нормативних і інструктивно-методичних документів. Строк доопрацювання встановлюється за домовленістю сторін; 3. Документація, реалізація проектних рішень якої вступить у суперечність з вимогами природоохоронного законодавства і є неприйнятною з природоохоронної точки зору, оцінюється негативно і відхиляється від погодження.

Згідно з ч.3 п.3.13. вказаної Інструкції чітка і ясна оцінка документації у висновках державної екологічної експертизи (за одним з вказаних варіантів) є обов'язковою. Висновок, що не має такої оцінки, не може бути підписаний чи затверджений уповноваженими на те посадовими особами.

Як встановлено судом висновок державної екологічної експертизи щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" від 10.07.03р. №105 взагалі не містить ні вступної, ні констатуючої, ні заключної частин.

Як встановлено судом Звіт про науково-дослідну роботу: „Наукова еколого-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" містить заключну частину, висновки якої зводяться до наступного: 1) За існуючого на даний час зонування Дунайського біосферного заповідника, вплив від реалізації будь-якого з розглянутих варіантів проекту на навколишнє природне середовище не може вважатися припустимим; 2) При оцінці впливу від реалізації проекту на навколишнє природне середовище без врахування заповідного статусу території найбільш оптимальним можна вважати реалізацію варіанту „Рукав Бистрий" з обов'язковим врахуванням викладених нижче пропозицій на подальших стадіях проектування; 3) З чисто екологічної точки зору, без врахування існуючого на даний час статусу розглянутої території, який цілком може бути змінений при розробці проекту організації території Дунайського біосферного заповідника і встановлення його нового зонування, перевага має бути віддана варіанту „Рукав Бистрий", як такому, реалізація якого пов'язана з меншим негативним впливом на довкілля порівняно з варіантом „Шлюзований канал Соломонів рукав - Жебринська бухта".

Як вбачається з наведеного у першому пункті заключної частини Звіту про науково-дослідну роботу його автори стверджують про неприпустимість впливу реалізації будь-якого з варіантів проекту на навколишнє природне середовище, у другому пункті - вказують про можливість реалізації варіанту „Рукав Бистрий" за умови врахування чотирьох пропозицій, у третьому пункті - зазначають про перевагу варіанту „Рукав Бистрий", оскільки його реалізація пов'язана з меншим негативним впливом на довкілля.

Отже, висновки викладені у Звіті про науково-дослідну роботу: „Наукова еколого-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" не зводяться до трьох можливих варіантів, встановлених ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу" та ч.1 п.3.13. Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 07.06.1995р. N55. Дані висновки не визначають відповідності об'єкта державної екологічної експертизи вимогам

екологічного законодавства, вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки.

За вищевказаних обставин суд вважає, що висновок державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" від 10.07.2003р. №105 суперечить ст.5, 43 Закону України „Про екологічну експертизу" та п.3.13. Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 07.06.1995р. №55.

Відповідно до ст.34 Закону України „Про екологічну експертизу" державна екологічна експертиза видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, проводиться після оголошення замовником через засоби масової інформації Заяви про екологічні наслідки діяльності і подання еколого-експертним органам комплексу документів з обґрунтуванням оцінки впливу на навколишнє природне середовище.

Згідно з п 5 Переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.95р. №554 будівництво гідроенергетичних та гідротехнічних споруд і меліоративних систем віднесено до діяльності, що становить підвищену екологічну небезпеку.

Як встановлено судом заява про екологічні наслідки створення суднового ходу Дунай - Чорне море на українській ділянці дельти була опублікована у газеті „Одесские известия" 03.07.2003р., лише за сім днів до прийняття Міністерством екології та природних ресурсів України спірного висновку державної екологічної експертизи від 10.07.2003р. №105.

Таким чином можливість Позивача прийняти участь в процесі екологічної експертизи була суттєво обмежена часом, внаслідок чого право Позивача на участь в процесі екологічної експертизи, встановлене ст. 11 Закону України „Про екологічну експертизу" було порушено.

Відповідно до пі ст.45 Закону України „Про екологічну експертизу" висновки державної екологічної експертизи можуть бути визнані недійсними в судовому порядку в разі порушення вимог законодавства про проведення державної екологічної експертизи.

Враховуючи вищенаведену суперечність спірного висновку державної екологічної експертизи вищевказаним нормам чинного законодавства України суд вважає, що позов підлягає задоволенню, а висновок державної екологічної експертизи Міністерства екології та природних ресурсів України щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти" від 10.07.2003р. №105 визнанню недійсним.

Судом не можуть бути прийняті до уваги доводи Відповідач, що застосування ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу" до державної екологічної експертизи неправомірно, оскільки ст.43 цього Закону регулює зміст висновків інших екологічних експертиз, а вимоги до змісту висновків державної екологічної експертизи передбачені у ст.39 Закону України „Про екологічну експертизу".

Як вбачається з наведених норм Закону України „Про екологічну експертизу" державна екологічна експертиза є одним з видів екологічної експертизи. Норми Закону України „Про екологічну експертизу", що регулюють відносини проведення екологічної експертизи, відносяться до всіх її видів, в тому числі, і державної екологічної експертизи. Із змісту ст.43 Закону України „Про екологічну експертизу"¹ не вбачається виключень її вимог для окремих видів екологічної експертизи. Стаття 39 Закону України „Про екологічну експертизу" визначає наслідки висновків державної екологічної експертизи, та не виключає дію ст.43 цього Закону відносно вимог до змісту висновків державної екологічної експертизи.

Даний висновок суду підтверджується п.3.12 Інструкції про здійснення державної

екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 07.06. 1995р. №55, в якому чітко вказано, що висновки державної екологічної експертизи мають містити дані, встановлені ст.43 закону України „Про екологічну експертизу“.

Судом не можуть бути прийняті до уваги доводи Відповідача, що з моменту затвердження Міністерства екології та природних ресурсів України Звіту про науково-дослідну роботу: „Наукова еколого-експертна оцінка техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення суднового ходу р. Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти“, підготовленого Київським національним університетом ім. Т. Шевченка, як висновку державної екологічної експертизи, автори цього звіту стають автоматично експертами державної екологічної експертизи.

Даний довід Відповідача суперечить вищевказаним нормам Закону України „Про екологічну експертизу“, Інструкції про здійснення державної екологічної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України від 07.06.1995р. №55, та спростовується завданням Міністерства екології та природних ресурсів України, викладеним в листі №2504/22-10 від 25.03.2003р., а також листом Київського національного університету ім. Т. Шевченка №013/715 від 08.09.03р.

Виходячи з вищенаведеного та керуючись ст. 4, 33, 49, 82, 84 Господарського процесуального кодексу України, Господарський суд міста Києва, -

ВИРІШИВ:

1. Позов задовольнити повністю.

2. Визнати недійсним Висновок №105 державної екологічної експертизи щодо доопрацьованого техніко-економічного обґрунтування інвестицій „Створення глибоководного суднового ходу Дунай-Чорне море на українській ділянці дельти“, затверджений заступником державного секретаря Міністерства екології та природних ресурсів України 10.07.2003р.

3. Стягнути з Міністерства охорони навколишнього природного середовища України (м. Київ, вул. Урицького, 35, рахунок №35226069000050 в ОПЕРУ Державного казначейства України, м. Київ, МФО 820172, код 00013735) на користь Благодійного фонду „ЕКОПРАВО - ЛЬВІВ" (79000, м. Львів, вул. Крушельницької, 2, рахунок №26004303133 в ОУ Ощадбанку в м. Львові, МФО 325796, код 20848991) державне мито в сумі 85 грн. 00 коп. та витрати на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу в сумі 118 грн. 00 коп.